

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כא אלול תשע"ט: הדלקת נרות: ירושלים 6:03 תל-אביב: 6:19 חיפה 6:10 מוצאי שבת: ירושלים: 7:14 תל-אביב: 7:16 חיפה: 7:16 ר"ת: 7:54

פרשת כי תבוא

הכרת הטוב והודיה

כלל גדול ב"הכרת הטוב"

בהיותו אברך צעיר, שימש הגאון רבי דוד כהן שליט"א כר"מ בישיבה פלונית. כעבור שנים בחר בו רבינו הגרא"מ שך זצ"ל להרביץ תורה בישיבת חברון. אך ראשי הישיבה הקודמת הפצירו בו להשאיר. התלבט רבי דוד מה לעשות. יעץ לו אביו לטווח פסיקתו בפני הגרי"ש אלישיב זצ"ל: "אם רבי יוסף שלום יאמר לך לקבל את המינוי תוכל לעשות כן בלא כל חשש ופקפוק!"

אמר לו הרב אלישיב: "קרוב לודאי שבישיבת חברון תוכל להוסיף בהרצאת התורה!" טען רבי דוד כי הוא חש שתהיה זו כפיות טובה כלפי ראש הישיבה ההיא שמינהו לכהן בישיבתו.

"דע לך!" – אמר לו הרב אלישיב – "בשל הכרת הטוב אין צורך להשיב את הטובה עצמה! אמנם ראש הישיבה העניק לך את האפשרות להרביץ תורה, אך בשל כך אינך מחוייב למעט בהרצאת תורה עצמה, אלא להשיב לו טובה בענינים אחרים!"

עמודו של עולם

"לפרסם שם הקב"ה ברבים – מהכרת הטוב"

כ"ק האדמו"ר מקאליב – רבי מנחם מנדל טאוב זצ"ל הקים את המפעל הידוע "בר בי רב דחד יומא", בו מתכנסים העמלים לפרנסתם ועוסקים יום שלם רק בתורה הקדושה. סיפר האדמו"ר כיצד נולד הרעיון הזה:

"עוד כשעמדתי שם בגיא ההריגה בשנות השואה הנוראה, נרקם בי חזון ה'בר בי רב' כתוצאה מרגש עמוק של הכרת הטוב על שזכיתי להנצל מידיהם של הצוררים הנאצים ימ"ש. היה זה רגע לפני סף המות. הייתי אז בחור צעיר, וכבר אז קיימתי את חובתי היהודית של הזועק בצרתי את "שמע ישראל" האחרון. ניצוץ התקוה של "אפילו חרב חדה מונחת... אל ימנע עצמו מהרחמים" עמד לנגדי. ושם הבטחתי שאם אנצל מהתופת וההריגה שהייתי כפסע מהם. אעשה הכל למען שמו יתברך."

"ואכן, בדרך ניסית זכיתי להנצל, ואז חשתי את חובת פרעון השטר כלפי שמיא והחלטתי שאקדיש חיי לקדש ולהגדיל שם הקב"ה ברבים. חשבתי שהדרך הנאותה לכך הוא מפעל "בר בי רב" שבאמצעותו גם נפרסם את "שמע ישראל" לזכר הקדושים שנספו, מידי יום לאחר התפלה."

מתוך מאמר לזכרו

להכיר ולהעריך הטובה שמקבל ממיטיבו ולהודות לו על כך!

נלמד מהפסוק בפרשת ביכורים: "ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו" (פרק כג-ג)

וכתב רש"י (מהספרי): ואמרת אליו – שאינך כפוי טובה. ובהמשך נאמר: "וענית ואמרת לפני ה' אלוך ארמי אובד אבי וירד מצרימה"... (כה-ה). וכתב רש"י: מזכיר חסד המקום ארמי אובד אבי, לבן בקש לעקור את הכל כשרדף אחר יעקב... ומפרש החינוך (מצוה תר"ו): "ועל כן בהטיב לו השי"ת ובברכתו אותו ואת אדמתו לעשות פירות וזכה להביאם לבית אלוך ראויו לו לעורר לבבו בדברי פיו ולחשוב כי הכל הגיע אליו מאת אדון העולם, ויספר חסדיו יתברך עלינו ועל כל ישראל דרך כלל, ועל כן מתחיל בענין יעקב שחלצו הא-ל מיד לבן וענין עבודת המצריים בנו והצילנו ב"ה מידם. ואחר השבח מבקש מלפניו להתמיד הברכה עליו..."

הגרי"ש אלישיב זצ"ל כתב (בדברי אגדה) כי הבאת הקרבנות הוא לאות הכרת הטוב והבעת תודה להשי"ת וכדברי המפרשים שמטבע האדם להביע את תודתו והכרת הטובה למטיבו, בהבאת תשורה ומנחה לאות תודה, אף שאין בזה למקבל שום צורך גשמי. וזהו שאמר הכתוב "וידו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם" (תהלים קז).

ואמרו חז"ל על הפסוק (שה"ש ב-יד) "כי קולך ערב ומראך נאוה" – "קולך ערב" – זהו השיר. "ומראך נאוה" – אלו הקרבנות. והיינו, שלא יטעה ח"ו האדם לומר שכשאנו מקריבים קרבן לפני המקום, נותנים לו משהו. אלא ענין "מראך נאוה" – הקרבנות, הוא כמו ה"קולך ערב" – השיר, שהוא רוח באנוש להביע תודתו בשיר, ואין בו ענין ממשי. כך הקרבן, אין בו ענין ממשי אלא רק הבעת תודה של האדם – שניהם ממקור אחד.

ואכן כל הקרבנות שהקריבו עד מתן תורה, כולם מענין זה – קרבנות תודה. הוא שאמרו חז"ל (ויק"ר ט-ז) "לעתיד לבוא כל הקרבנות בטלין, וקרבן תודה אינו בטל". שהרי קרבן זה היה נוהג אף לפני מתן תורה. עכ"ד.

נמצאנו לאור דבריו, כי כיום ש"תפלות כנגד קרבנות תיקנום", על כן הבעת התודה, וההכרה ש"אין אנו כפויי טובה", באים לידי ביטוי ב"נשלמה פרים שפתינו". וכמו בקרבנות "כל חלב לה" כך צריכה להיות עבודת התפלה, לבקש צרכנו רק מתוך מלוא השבח וריבוי ההודיה מעומק הלב על כל מה שחנן אותנו השי"ת.

ידוע שבעל "יסוד שורש העבודה" היה מודה בתפלתו, ממש על כל דבר, קטן כגדול, כפי שהביא בצוואתו. נביא כדוגמא קטע מדבריו: "כשלבשתי בערב שבת קודש סמוך למנחה בגדי שבת, נתתי להשי"ת הודאה גדולה בשמחה עצומה בפה מלא בזה הלשון:

"יוצרי ובוראי יתברך שמך, אני נותן לך הודאה על שנתת לי בגדים חשובים לכבוד שבת קודש, לא כפי מעשי הטובים, רק ברחמך הרבים וחסדיך הגדולים..." כי חשבתי בדת: כמה צדיקים גדולים שאין ערכי מגיע לקרסוליהם, חסרים מבגדים כאלה, וחשבתי בלבי שודאי מניעת ההודאה לה' על זה, למרד ולמעל ח"ו. ואמרתי הודאה הנ"ל כמה פעמים בעת לבישת הבגדים..."

הכונו למבצע גיוס ההמונים להגדלה והרחבה של פעילות "מכון אהבת אמת" ו"איש לרעהו"

לא להכשיל זולתו בעבירה או בעצה שאינה הוגנת!

נלמד מהפסוק: "ארור משגה עור בדרך" (פרק בז-יח)

וכתב רש"י משגה עור - הסומא בדבר ומשיאו עצה רעה. עכ"ל. כיוצא בזה דרשו חז"ל בתו"כ על הפסוק "ולפני עור לא תתן מכשול" מהו לפני עור - לפני סומא בדבר, היה נוטל ממך עצה אל תתן לו עצה שאינה הוגנת לו. וכתב רבינו יונה ז"ל (בספרו שערי תשובה שער ג-נג, נד): עוד הוזהרנו מן המקרא הזה להשיא עצה הוגנת לאשר יועץ מבני עמנו, ולא להכשילו בעצה נבערה ולא ייעץ את חברו לפי דרכו וכו'.

הגרי"ש אלישיב זצ"ל הביא בשיעורו (על קידושין לב) את מה שדנו האחרונים באופן שמניח מכשול ממש, כמו אבן, לפני עור ונכשל ונפל, האם עובר על איסור "לפני עור לא תתן מכשול" [שהרי חז"ל דרשו את הפסוק על שלא ישיא עצה רעה ושלא יכשיל בעבירה]. והיינו, האם מקרא נדרש גם לפי פשוטו [ועובר באופן זה על "לפני עור"] או שהמקרא רק כמדבר. והביא הרב אלישיב שיש בזה מחלוקת ראשונים.

ויש לתמוה על כך: לדעת הסוברים שאין איסור "לפני עור" כשמניח אבן לפני העוור, הרי מבואר בגמרא (ויבמות כד.) שבכל התורה כולה אין מקרא יוצא מידי פשוטו חוץ ממקום אחד (בכור ביבוס), ולפי שיטתם נמצא שגם מקרא זה דלפני עור מוציאם מידי פשוטו!?

ותירץ הקרבן אהרן שגם פשוטו של מקרא אין משמעותו בשימת מכשול ממש בפני העוור, שהרי לשון הפסוק "לפני עור לא תתן מכשול", ואם מדובר על מכשול ממש היה צריך להכתב "לפני עור לא תשים מכשול", שכן לשון נתינה משמע שנותן לאחר, כמו עצה שהאחר מקבל ולא רק שמניח ושם לפניו.

והכלי יקר תירץ באופן אחר, לפי שנאמר בהמשך הפסוק "ויראת מאלוקיך" וזה בהכרח מדבר בדבר המסור ללב. וכמובן, דבר המסור ללב הוא דבר רוחני כעצה רעה או מכשול עבירה, ולא מכשול גשמי הנראה לעין כל.

בשעור שמסר הגר"י זילברשטיין שליט"א קודם תשעה באב, הביא שאלה מעניינת, שנשאל מיהודי שומר מצוות שעובד באחד מבתי החולים בארץ ותפקידו להביא ברכבו אוכל לכל עובדי בית החולים. ומכיון שבתשעה באב אסור לאכול, נמצא שכאשר מביא את האוכל לאותם עובדים החייבים בצום, והם שאינם שומרי מצוות הרי יאכלו, נמצא מכשילם ב"לפני עור". על כן הודיע להנהלת בית החולים שהוא מנוע ביום ת"ב מלהביא אוכל מחמת חיוב הצום. והם איימו עליו בפיתורין אם לא עשה תפקידו כבכל יום. ועתה נפשו בשאלתו: מה עליו לעשות?

השיב לו הרב זילברשטיין שאם מאיימים עליו בפיתורין, נחשב הדבר כאילו אונסים אותו להכשיל את הזולת, ובאופן כזה אין עליו איסור של "לפני עור לא תתן מכשול" כי הם אלו שמכשילים ולא הוא, ומותר להביא להם אוכל.

והוכיח זאת מחידושו של **המהרי"ל דיסקין** זצ"ל (בשור"ת) שכתב שאם נזיר כופה אדם באונס של ממון להושיט לו יין, מותר להושיטו לו, ואין בכך משום איסור "לפני עור".

והביא המהרי"ל ראייה לדבריו מהמבואר בגמרא (כתובות ג:) שאין לדחות את תקנת חכמים להנשא ביום ד', משום בעילת ההגמון, מכיון שאין כל איסור בזה, שהרי הן אנוסות. ולכאורה קשה: הרי

להציל ממכשול התולעים...

נהגו בהרבה עדות מישראל, אשכנזים וספרדים, לקחת למצות אכילת מרור את החסה. הערבים שמכרו את החסה בעיר 'האלב' חגגו והעלו את המחיר, אך זה לא מנע מישראל קדושים מלקנות את החסה לאכילת המרור.

בתוך הבאים לשוק, היה הגאון **רבי שלום כאסקי** זצ"ל (אשר עליו העידו שקיים את כל הכתוב בספר "ראשית חכמה"). הבחין רבי שלום כי החסות הנמכרות בשוק מתולעות בצורה חריפה ושום ניקוי לא יועיל להם. ואסור לאוכלם!

חשב רבי שלום מה לעשות כדי למנוע מכשול מהציבור שלא ישם ליבו לבעיה החמורה. ואז גמלה החלטה בלבו שהוא יקנה את כל החסות שבשוק. הוא ציוה להעמיס את כל החסות ולהובילם לביתו. הערבים חשבו לתומם כי בוודאי מתכוון רבי שלום לקנות מהם במחיר השוק ולמכור במחיר כפול.

משהגיעו לביתו ופרקו את הסחורה הופתעו למראה עיניהם: רבי שלום החל למעוך ברגליו את כל הכמות האדירה של החסות והשליך הכל לבהמות, ובכך הציל את היהודים שבעירו ממכשול חמור.

דבר שלום - חכמי הספרדים

שלא יגרם מחמתו חילול שבת...

הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל נפטר לב"ע בערב שבת קודש ט' ניסן תשכ"ט. כידוע, חפירת קבר בירושלים אורכת זמן רב. מפני שהקרקע סלעית. ועל כן היה חשש כי ההלויה תתאחר מפני זה, ובסופו של דבר יגרם חילול שבת חס ושלום.

והנה כשבאו אנשי החברא קדישא לחפור את קברו, התפלאו לגלות כי הקבר נחפר כבר בעבר ורק כוסה שוב בעפר. לאחר מכן התברר כי שנים רבות קודם לכן, כשרבי אריה נוכח פעם בהלוויה שנערכה ביום שישי והתעכבו עד סמוך לשבת בגלל חפירת הקבר. הבין רבי אריה שחפירת קבר בערב שבת עלולה להביא לידי מכשול של חילול שבת, על כן ניגש רבי אריה להנהלת החברא קדישא וביקש מהם שיחפרו את קברו מראש, שמה יפטר לב"ע בערב שבת ויגרם בגללו חילול שבת חלילה. וכך אכן אירע שנפטר בערב שבת ונמנע מכשול. חכם עדיף מנביא.

דרך אבות

שלא יגרם מכשול לנהג...

סיפר הגר"י וינגרטן על הגאון **רבי אברהם גנחובסקי** זצ"ל שיום אחד נצרך לנסוע להר הזיתים, ורבי אברהם התקשר מספר פעמים לברר אימתו יוצא אוטובוס למקום אך הזמן התאחר. הציעו לו: "ניקה מונית להר הזיתים ויש מי שישלם על כך".

חייד רבי אברהם ואמר כי ברצונו לנסוע דוקא באוטובוס ולא בגלל המחיר. כשראה שתמהים על התעקשותו הסביר טעמו ואמר: "כאשר אני נוסע במונית הרי יתכן שעל ידי ומחמתי יש מכשול לנהג, אני מביאו אל מקום שרואים את המקדש והוא אינו מקיים חיוב קריעה. מה שאין כן באוטובוס שבלאו הכי הנהג נוסע למקום, אין כאן סרף של "לפני עור" כי לא אני הגורם כלל..."

ויאמר הנני

למנוע מכשולות מן הרבים

הגאון רבי יחזקאל ברטלר זצ"ל עשה מעשים כבירים כדי למנוע מכשולות מן הרבים, ועם כל שקיעותו בעיון התורה, היה שותף לתקנות רבות במקוואות, טומאת כהנים והצלת מתי ישראל. והכל בפשטות, בעונה ובהארת פנים.

היו לו ישיבות רבות עם מהנדסים בהצעת פתרונות הלכתיים לבעיית הטומאה. פעם אמרו לו כי ישנו חלון משותף בין שני חדרים בבית חולים וא"כ הטומאה עוברת. הוא לא התמהמה ומיד נסע לבדוק והורה איד לתקן. רבים שנקלעו לבתי החולים נדהמו לראות את רבי יחזקאל מטפס שם על סולמות ודופק מסמרים, ומתקין פתרונות כדי למנוע טומאה מן הכהנים.

תשלום ממוזן למניעת מכשול

הגאון רבי חיים גריינימן זצ"ל מוכן היה להזיל מממונו הרבה כדי שאחרים לא יכשלו באיסור. כאותו מעשה שלפנינו: בחצר בשיבת בית מאיר גדל עץ ערבות, והיו הערבות נאים ביותר, הורה **הגר"י קנייבסקי - הסטייפלער** זצ"ל שכדי לזכות בערבות שיקויים "לכם", צריך לשלם כמה שקלים לשיבת בית מאיר.

פעם עבר שם רבי חיים קודם חג הסוכות, וראה קבוצת נערים תולשים כמויות גדולות של ערבות מן העץ בלי לשלם. חרד מאד שכן עתה יהיה השוק מוצף בערבות פסולות ויכשלו רבים בביטול עשה (שם "לכם"). הוא מיהר לראש הישיבה **הגאון רבי זלמן רוטברג** זצ"ל לשלם לו סכום הגון כתשלום על כל הערבות שתלשו ובכך למנוע מכשול לרבים.

מילי דהספידיא

בזה שנבעלות להגמון עוברות על אסור "לפני עור"... שהרי הן מכשילות ההגמון בבעילת נערה המאורסה, וזה אסור גם לבני נח.

אלא ראה מכאן שמשום איסור "לפני עור" לא חייבו חז"ל את האשה המאורסה להפסיד את זכויותיה בתקנת חז"ל שתיקנו לטובתה, כדי למנוע מכשול מההגמון. וא"כ הוא הדין גם בענין הנזיר, אין המושיט יין צריך להפסיד ממנו כדי להציל את הנזיר ממכשול. ומכאן לומד הרב זילברשטיין שגם בנידון דידן רשאי העובד להביא אוכל לעובדי בית החולים בתשעה באב ולא להפסיד פרנסתו.

זיכוי הרבים

להקים עולה של תורה...

לאחר ששרד **הרב מפוניבז' - הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן** זצ"ל את השואה האיומה, והיה משוכנע שהצלתו התרחשה בנס גמור, בחסדי שמים, לשמו של היעוד הנשגב: להקים ולהעמיד ישיבות ומקומות תורה במרכז החיים של העם כולו! וכך הקים את הישיבות הידועות, פוניבז' גרודנא, ירחי כלה, מוסדות בני אבות ועוד ועוד. שאיפתו העצומה להרבות תורה בעולם הייתה ללא גבול.

פעם תיכנן, בצורה מעשית ביותר, להקים בשיפולי גבעת הישיבה בבני ברק, "מלון" יוקרתי, עם דירות מרוהטות ומצוייזות במירב השיכלולים, שיהיה בהן כדי למשוך יהודים אמידים, אשר חבוי בנפשם הכיסופין לתורתנו הקדושה. הוא חשב להציע להם "נופש" ו"קייט" בתוספת שיעורים בתורה.

שאל אותו בנו **רבי אברהם** זצ"ל: מה ראה להכנס בסיכון גבוה כזה? הלא המלון דורש השקעה כספית עצומה, והסיכון להחזיקו על בסיס ריווחי קלוש למדי, ואף קרוב להפסד?

השיב לו הרב: "שוה לי כל הסיכון הזה. סבורני שכדאי להוציא אפילו שני מליון דולר, באם יתגלגל הדבר שנשפיע אפילו על יהודי אחד, שיתפנה ויקדיש עצמו חצי שעה ללמוד תורה!"

הרב מפוניבז'

גם עכשיו הסטייפלער עוזר לך...

הגאון רבי שלום כהנוביץ זצ"ל הקים בעיר רחובות את תלמוד תורה "הבאר" בתמיכתו ובסיועו של **הגר"י קנייבסקי - הסטייפלער** זצ"ל. הרבה כוחות והשקעה כספית עצומה הזדקקו לבניית הבנין לת"ת. לאחר שכבר עמד הבנין על תילו, היה זה לאחר פטירתו של הסטייפלער, ועדיין המעקים לא היו מברזלים אלא מקרשי הבנין מחוסר תקציב.

סיפר רבי שלום: "באחת הלילות חלמתי שפגשתי את הסטייפלער ברחוב חזון איש בבני ברק וסיפרתי לו שהמעקים עם קרשים. והוא צעק עלי: "סכנה! הילדים יכולים להדקר!" אמרתי לו: מה אעשה, אין לי כסף... באותו רגע עבר שם מקורבו **רבי יששכר סטנפנסקי** זצ"ל, ואמר לי הסטייפלער: "הוא כאן, תקרא לו". ואז התעוררתי מהחלום."

כשהוא נפעם מהחלום נסע רבי שלום לרבינו **הגרא"מ שך** זצ"ל וסיפר לו. אמר לו הרב שך: "מה אתה חושב, רק בחייו עזר לך, גם עכשיו הסטייפלער עוזר לך; והציע לו ללכת לרבי יששכר סטנפנסקי.

הלך רבי שלום לביתו של הרב סטנפנסקי וסיפר לו הכל. הוא ביקש הצעת מחיר ובא לרחובות לראות את הבנין. לבסוף תרם את כל הוצאות הברזל. את המעקים ואת כל הסורגים לחלונות בכל הכיתות שעלו אז הון רב.

הלמות עמלים - ח"א

להרבות תורה בעולם בהקמת ישיבות ובתי מדרש והחזקתם!

נלמד מהפסוק: "ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת לעשות אותם" (פרק בז-כו)

ואמרו חז"ל בגמרא (סוטה לז): **שלכל אלו ה"ארורים" קדמה הברכה: "ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת" ואחר כך אמרו: "ארור אשר לא יקים".** וכתב החפץ חיים (בספרו תורה אור פרק יא): **"בזה תלוי כל עיקר ויסוד הדת שכאשר יחזיקו ישראל את התורה וייסדו ת"ת לנערים וישיבות, יתגדלו ילדי ישראל בתורת ה', ומהגדיים יעשו תישישים שידעו כל עם קודש תורת ה' וחוקיו. וכן כשימצאו נדיבים בעם אשר יחזיקו ת"ת מהונם, ימצאו ת"ת אשר יקדישו עתותם לעסוק בתורת ה' ויורו משפטי ה' וחוקיו לישראל ותתקיים הדת. לפיכך כרת הקב"ה ברית על זה בחותם כל הארזין וכל הברכות שאין אחד מישראל נפטר מזה כל אחד במה שבכוחו.**

פסוק זה כולל ב' ענינים - **כותב החפץ חיים** (בספרו עה"ת) - א) שכל אחד מישראל חייב להחזיק את התורה בממונו, כל אחד כפי כוחו, וכמפורש בדברי חז"ל בכמה מקומות. ב) **הקמת דת התורה בכלל, וזה תלוי ביד הבית-דין שיש בידם כח לענין זה וכדאיתא בירושלמי סוטה.**

ולאו דוקא ב"ד - מוסיף הח"ח - אלא הוא הדין שכל אחד מישראל, שהוא נשוא פנים בעירו ויש לו הכח לחזק את דת התורה, חל עליו החיוב הזה... ולהקים דת התורה יש בכח כל אחד במה שחננו ה', וכמו דכתיב "כבד את ה' מהונך". ואמרו חז"ל אל תקרי מהונך אלא מחונך, דהיינו בכל מה שחנך. יש מי שחננו ה' בעושר רב ויש בידו להקים ישיבות ותתי"ם. אין לך הקמת הדת יותר מזה. וכן מי שחננו ה' לדרוש ברבים אודות זה וכו' כל זה בכלל הקמת הדת הוא.

בשיחה אישית עם ראשי השילטון, בשעתו, אמר להם **רבינו הגרא"מ שך** זצ"ל את הדברים המאלפים הבאים: "כאשר אדם רואה בנין גדול וגבוה בן עשרות קומות, יש להבין שהיסוד של הבנין הוא חזק ועמוק מאוד באדמה, שאם לא כן אין אפשרות שיחזיק בנין גבוה כל כך. כאשר אתם רואים את בנין האומה הישראלית, שהיא האומה הוותיקה ביותר בין העמים, ונשארו עד היום קיימים כיהודים ללא בילבול שהיה אצל שאר האומות. על כן בהכרח שהיסוד חזק מאוד!

ומהו היסוד של האומה? היסוד הוא ארבעת הכתלים של הישיבה. של כל הישיבות! אותם בני ישיבות שלומדים, הם היסוד! ולכן, מי שרוצה בקיומו של עם ישראל בארצו, זה רק על ידי חיזוק היסוד!

"אנו בטוחים שכל זמן שמשויה לא בא, יהיו מלחמות, ככתוב (ישעיה נז-כ) "הרשעים כים נגרש, כי השקט לא יוכל". ואפילו אם נהיה כאן עשרה מליון יהודים. ומה מבטיח שיחזיק אותנו לאורך זמן? ואם תהיה מלחמה בין המעצמות הגדולות, איזה חשיבות וערך יהיו לנו? במה הכח שלנו, הרי מסביבנו ישנן רבבות מליוני ערבים?

"היסוד והכח של עם ישראל הוא רק כאן בישיבות הקדושות! ומי שרוצה בטובת עמנו, צריך לעשות הכל כדי לחזק יסודות אלו, ולאן דוקא בכסף, אף כי בודאי שאם אין קמח אין תורה, אבל יש לחזק בעיקר את הרוח, את הרעיון וההבנה במה כוחנו האמיתי כנגד כל אויבנו". עכ"ד הרב שך.

ומי בעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

גדולי ישראל: הזכות הגדולה ליום הדין – להביא לשיפור המעשים של בין אדם לחברו

הרב שהבין ללבו ניסה להרגיעו ואמר לו: "אין לך כל ברירה אלא לגשת לאותו חבר להרבות עליו דברי פיוס ולבקש את סליחתו, אני מקוה שישלח לך בלב שלם ואז אולי אף תבוא ישועתך"...

למרות הקושי הגדול שבדבר, התחנן מיודענו באוזני חברו אבי הכלה שישלח לו. הוא תינה בפניו כשדמעתו על לחיו את צרתו הגדולה, וחזר והפציר בו שירחם ויחוס עליו שלא ימות עירי ללא זרע. לאחר זמן מסויים הודיע לו החבר בגדלות נפשי כי סולח ומוחל לו בלב שלם. והנה לאחר שנה נולד לו לשמחתו הרבה בנו הבכור. ורק נתבונן מה היה קורה אם לא היו מרחמים עליו מן השמים ולא היו מפגישים אותו עם אותו חבר נעורים, הרי היה נפטר מהעולם ללא בנים רח"ל.

המעשה הזה מאלפינו בינה להבין ולהשכיל, אלו צרות עלולות להגרם מחמת פגיעה בזולת ועד כמה הכרחי לטובתנו ולטובת ילדינו להפנים ולהשריש את העניין הזה של תיקון המדות ושיפור הנהגת המעשים שבין אדם לחברו.

* * *

אין זה סוד ולא נחשד דבר לקוראים הנכבדים, אם נציין את העובדה, כי למרות שפע היבול המבורך של מאות העלונים וחומרי ההסברה שזוכים להם בזמנינו על כל נושא וענין, בפרשיות השבוע. בש"ס. בהשקפה ואקטואליה. עדיין זכות גדולה שמורה "למכון אהבת אמת" שהיה ראש וראשון לצאת על הענין החיוני הזה של תיקון המדות. הוא היחיד שמרכז כבר שנים רבות את כל המשאבים שברשותו ואת כל חומרי ההסברה, באמצעות עלונים וחבורות, על הענין המרכזי והחיוני ביותר שביהדות, ושהוא, לדעת גדולי ישראל, הענין הנצרך ביותר בדורינו - תיקון המדות והמעשים שבין איש לרעהו.

עלון "איש לרעהו" הוא החלוץ הראשון שיצא לפני המחנה, החל מלפני כ-23 שנה בהמלצתם והסכמתם הנלהבת של גדולי ישראל מכל החוגים, והשפעתו מחלחלת וניכרת בכל מקום אליו העלונים מגיעים. כולל ארצות רבות בחו"ל בתירגום לשפתם. וכך גם בקרב מוסדות החינוך הלימודים גם את החבורות.

עובדות רבות שהצטברו במערכת במשך השנים, כדוגמת המעשה שהובא לעיל, מעידים כאלף עדים, על גודל ההשפעה והתועלת המרובה שקיבלו ומקבלים הקוראים, מגדול ועד קטן. הן בתחום השלום שבין אדם לחברו ושלום בית, הן בכיבוד הורים. בהסתפקות במועט ושמח בחלקו. בכבוד הזולת ובנשיאה בעול. וכנהנה רבות.

לא נחטא לאמת ולא נגזים, אם נאמר, שחיזוק גדול לתיקון המדות ושינוי גדול ודרסטי מתחוללים אט אט ביחסים שבין אדם לחברו, לעומת העבר, וסביר להניח שזה בזכות ההסברה העקבית והמתמדת של עלוני "איש לרעהו" במשך תקופה רצופה שמעל עשרים שנה, כפי שמעידים בפנינו רבים וטובים מקוראי העלון, בהם ראשי ישיבות, משגיחים, מרצים ומחנכים. (וגם ספרים חדשים, שיצאו בשנים האחרונות העוסקים בנושאים אלו, מעוטרים ב"ה במאמרים ובסיפורים ב"איש לרעהו").

על כן, אין זה פלא מה ששמענו מגדולי תורה הקרובים והמכירים את העלון, כי מי שמחפש באמת להיות שותף במפעל של זיכוי הרבים ש"רבים צריכים לו" (שזה, כידוע, סגולה גדולה להנצל ולזכות ביום הדין) הרי אין מתאים לכך יותר בזמנינו מאשר להשתתף ולתמוך בעין יפה ובנפש חפצה בהצאות הכספיות הכרוכות בפעילות המבורכת הזו, אשר, כאמור, יש בה מעלה נשגבה מעל ומעבר למעלה של "זיכוי הרבים בדברי תורה" (ומלבד המעלה של "הכרת הטוב למי שנהנים ממנו") היא המעלה הנשגבה ש"בזכות כל השותפים במפעל הזה, ישנה התעוררות רבה ונפלאה לתיקון המדות שבאדם, להיותם מדות טובות ומתוקנות, שזה תכלית האדם בעולם כמובא בספה"ק. והוא הבסיס לקיום התורה והמצוות". לשון גדולה"ת.

אשרי מי שינצל את ימי הרחמים הללו לרכוש בהשקעה קטנה ומועטת, זכויות גדולות ונכבדות כאלה, לו ולמשפחתו, לזכות ביום הדין, ואשר בכוחם להביא ברכה מרובה אל ביתו ולחיות ישועות בכל הנצרך לו בעז"ה. כדברי גדולי ישראל. וכפי שמעידים מנסיונם, קוראים רבים.

האפשרות להשתתף בזכויות: נא להתקשר לר' יעקב בטל' - 052-7150925 או למשרד 02-5671812 (ניתן להשאיר הודעה).

לקראת הימים הנוראים כולם מחפשים זכויות כדי לזכות בדין - להתחזק ולהשתפר יותר במצוות שבין אדם למקום ובין אדם לחברו. ידוע שבשעת הדין מקפיד הקב"ה יותר בענינים שבין אדם לחברו. וכמו שנפסקו שעל עבירות שבין אדם לחברו אין יום הכיפורים מכפר עד שירצה את חברו, ולא יספיקו לו כל זכויותיו הגדולות בשאר מצוות.

וידוע מה שכתב הגאון המקובל רבי חיים ויטאל זצ"ל (בשערי קדושה ש"ב) כי "ענין המדות הרעות קשים מן העבירות עצמן מאוד מאד... כי להיותם עיקרים ויסודות, לא נמנו בכלל תר"ג המצוות התלויות בנפש השכלית, ונמצא כי יותר צריך להזהר ממדות רעות, יותר מקיום המצוות עשה ולא תעשה, כי בהיותו בעל מדות טובות, בנקל יקיים כל המצוות".

לכן כשאדם עושה תשובה, יש ענין להקדים לתקן ולשוב מעבירות שבין אדם לחברו קודם עבירות שבין אדם למקום, וכפי שכתב הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל (בספרו יערות דבש דרוש ה' ח"א) וכך כתב:

אמרו במדרש: אמרה כנסת ישראל, רבוננו של עולם, התשובה שלך היא. ואמר הקב"ה, התשובה שלכם היא. פירוש הדבר כי עבירות שבין אדם למקום בקל האדם מתחרט ועושה עליהן תשובה, אבל עבירות שבין אדם לחברו זה קשה...

וזה שאמרו חז"ל, אמרו כנסת ישראל התשובה שלך היא - מה שעברנו ועשינו נגד המצוות הנוגעות לך, זהו עיקר התשובה, כי יודע כנסת ישראל שבה רוב ישראל בגדר התשובה. אלא הקב"ה השיב: התשובה שלכם היא!

והיינו, במה שנוגע לכם, בין איש לרעהו, זו היא תכלית התשובה ועיקרה, כי באלה חפץ ה' והוא מקפיד יותר על המרי הזה, משיקפיד על עבירות הנוגעות לו, כי הוא חפץ חסד, ולכן עיקר התשובה בזה. עכ"ד.

רבותינו גדולי ישראל בדור האחרון התריעו ומתריעים וחוזרים ומתריעים כי עיקר הרדיפות, הצרות והצער שסובלים ציבור שומרי התורה והמצוות, נגרמים מעבירות שבין אדם לחברו וממדות רעות, ולכן זועקים ומזכירים לכל מי שבא לפניו לתנות בעיותיו, כי צריכים לוותר ולוותר, ולהעביר על המדות ובה יושעו. וכמו שרואים בעינינו שמשפחות המתוקנות במדות טובות יש להם סייעתא דשמיא מיוחדת ושורה הברכה במעשי ידיהם ורואים אושר ושמחה ב"בני חיי ומזוני".

* * *

וסיפר מגיד המישרים הרה"ג רבי יהודה יוספי שליט"א מעשה נורא (כעין מה שפורסם זה מכבר בעלון "איש לרעהו") על מסיבת אירוסין שנערכה באחת הלילות. ראשון הופיע דוד החתן, והנה להפתעתו נוכח לראות כי אבי הכלה הוא חברו שלמד עמו לפני כשלושים שנה בישיבה קטנה. ומכיון שעדיין לא הגיעו האורחים, ישבו שניהם והעבירו חוויות מאותן שנים. ואז משום-מה מצא דוד החתן לנכון להזכיר לחברו אבי הכלה, בעת שמחתו, מאורע מצער שאירע אז, וכך אמר לו:

"אתה זוכר איך שפעם אחת סגר אחד הבחורים אותך באיזה חדר ולא יכלת לצאת, וכל הבחורים עמדו וצחקו" וכו' וכך המשך הדוד לשחזר את המעשה "המבדח" כשכולו מחוייך. אך לפתע הרצינו פניו. הוא ראה והנה השתנו פניו של אבי הכלה ומביעים תוגה וצער עמוק ועיניו זולגות דמעות. "מה קרה לך" נבהל דוד החתן.

ואז אמר לו אבי הכלה משפט מזעזע: "תדע לך שגם כיום, אחרי שלושים שנה, אינני מוחל בשום אופן לבחור שעשה לי את הבזיון הגדול הזה, הוא הרס אותי מבחינה נפשית ועד היום זה מפריע לי בחיי היום יום".

דוד החתן תפס פתאום שמה שעד היום היה נראה לו כאפיזודה משעשעת בעלמא, זה בעצם מעשה נורא שהרס חיינו של בחור תמים וטוב, ומי יודע כמה יכל אותו בחור לצמוח לטובה אילולא המעשה האווילי הזה. דוד החתן היה נרעש כולו ושנתו נדה, כי ידע היטב מי הבחור האחראי למעשה הזה...

הוא ניגש למחרת לאחד הרבנים הקרובים אליו שאיתו מתייעץ תמיד, וסיפר לו כשדמעות בעיניו את כל המעשה שעשה הוא בבחורות לאותו חבר, והוסיף כשהוא ממרר בבכי: "זה לי עשרים שנה שאני נשוי ועדיין לא זכינו לזרע של קיימא, רק עתה עלה בדעתי שאני הוא הגורם לצרה הגדולה הזו במעשה המביש שעשיתי"...